

BÖLÜM 5

FORMASYON EĞİTİMİNDE UYGULAMA TEMELLİ İŞLENEN ÖZEL ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ DERSİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN ADAYLARININ GÖRÜŞLERİ

Ezgi GÜVEN YILDIRIM ¹
Ayşe Nesibe ÖNDER ²
İsmail ÖNDER ³

Giriş

Günümüzde nitelikli biçimde yetişmiş, istendik yeterliliklere sahip bireylerin varlığı ile bilimsel ve teknolojik gelişmeler arasında pozitif bir korelasyon olduğu bilinmektedir. Bu durum eğitim öğretim ortamlarına da yansımakta ve istenen özelliklere sahip bireylerin yetiştirilebilmesi için öğretim programları güncellenmekte, öğrenme ve öğretme yaklaşımları, öğretim kuram ve stratejileri de değişmektedir (MEB, 2018). Bu noktada öncelikli görev güncel programların uygulayıcısı olan öğretmenlerin yetiştirilmesidir. Çünkü eğitim-öğretimin kalitesi ve etkililiği öğretmenin niteliğiyle doğrudan ilişkilidir (Karaçalı, 2004). Ülkemizde özellikle Bologna süreci sonrasında öğretmenlerin niteliğini artırmaya yönelik öğretmen eğitimi çalışmaları hız kazanmıştır (Yıldız & Yıldız, 2018). Daha sonra öğretmen yeterlikleri, Avrupa Birliği Komisyonu tarafından Temel Eğitime Destek Projesi kapsamında ele alınmış (Yavuz vd., 2015), bu yeterlikler 2008 yılında belirlenen Avrupa Yeterlikler Çerçevesi bağlamında Milli Eğitim Kalite Çerçevesi ve Türkiye Yeterlikler Çerçevesi çalışmalarıyla birlikte 8 anahtar yetkinlik olarak öğretim programlarında yer bulmuştur (Baki, 2021; TTKB, 2017).

¹ Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, ezgiguven@gazi.edu.tr

² Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, nkoklukaya@gazi.edu.tr

³ Prof. Dr., Sakarya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, ionder@sakarya.edu.tr

ler önce teorik olarak işlenmekte, sonrasında ise öğrencilere sınırlı uygulama yapma fırsatı tanınmaktadır. Bu yapılan uygulamaların, öğretmen adaylarının mesleki gelişimlerini ne şekilde etkilediği ve süreçte yaşanan sorunlarla ilgili bilgiler kısıtlıdır. Ancak bu araştırma ile mevcut durumun aksine, özel öğretim yöntemleri dersi öncelikle yöntemin uygulaması yapılarak başlanmış, daha sonra teorik olarak yöntem anlatılmış ve son olarak yöntemin uygulanması öğretmen adayları tarafından gerçekleştirilmiştir. Tüm bulgular birlikte değerlendirildiğinde bu sürecin öğretmen adaylarının bilişsel, duyuşsal ve psikomotor gelişimlerine katkı sağladığı ifade edilmiş, bununla birlikte hem yöntemin etkili bir biçimde öğrenildiği hem de ilgili konunun daha iyi anlaşıldığı ifade edilmiştir. Her yöntem ve teknik uygulanmasında olabilecek bir takım durumlar öğretmen adayları tarafından dezavantaj olarak ifade edilmiş olsa da bu işleyiş biçiminin oldukça yararlı bulunduğu söylenebilir.

Öneriler

Bu çalışmanın sonuçları ışığında, yeni yapılacak araştırmalar ile hem formasyon eğitimi hem de eğitim fakültelerinde lisans programlarında özel öğretim yöntemleri derslerinin bu şekilde uygulamalı olarak işlenmesinin öğretmen adaylarının pedagojik alan bilgilerine, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarına vb. etkisi incelenebilir. Ayrıca bu çalışma kapsamında özel öğretim yöntemleri dersinde yapılmış olan bu uygulama, diğer derslerde de kullanılarak öğretmen adaylarının gelişimine daha fazla katkı sağlanabilir.

Kaynaklar

- Alkan, C. & Kurt, M. (2007). *Özel öğretim yöntemleri-disiplinlerin öğretim teknolojisi*. Anı Yayıncılık.
- Arabacı, S. & Dönel Akgül, G. (2020). Okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik fen bilgisi öğretmenlerinin görüşleri. *International Journal of Scholars in Education*, 3(2), 276-291.
- Aykaç, N., Bilgin, H. & Toraman, Ç. (2015). Evaluation of pedagogical formation program based on the opinions of pre-service teachers. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 127-144.
- Baki, Y. (2021). Türkçe öğretmenlerinin 21. yüzyılda sahip olması gereken yeterlilikler. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (23), 660-684.
- Boyd, D. J., Grossman, P. L., Lankford, H., Loeb, S. & Wyckoff, J. (2009). Teacher preparation and student achievement. *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 31(4), 416-440.
- Brouwer, N. & Korthagen, F. (2005). Can teacher education make a difference? *American Educational Research Journal*, 42(1), 153-224.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Erkan Akgün, Ö., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2021). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Yayıncılık.
- Çetinkaya, E. (2021). Farklı coğrafi bölgelerde görev yapan fen bilimleri öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik görüşlerinin belirlenmesi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (43), 298-331.

- Çiçek-Sağlam, A. (2015). Pedagojik formasyon sertifikası programının etkililiğinin öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 63-75.
- Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (2007). *Research methods in education*. (6th Edition). London: Routledge.
- Dalgıç, G., Doğan, F. & Vatanartran, S. (2012). Ücretli öğretmenlerin katıldıkları pedagojik formasyon programına ilişkin deneyimleri. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 11, 39-54.
- Darling Hammond, L. (2000). *Teacher quality and student achievement: a review of state policy evidence*. *Education Policy Analysis Archives*, 8(1), 1-44.
- Demir, S. (2012). *Eğitim fakülteleri programı kapsamında yer alan öğretmenlik meslek bilgisi derslerinden "Öğretim İlke ve Yöntemleri" dersinin değerlendirilmesi*. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Demirtaş, H. & Kırbaç, M. (2016). Pedagojik formasyon sertifika programı öğrencilerinin pedagojik formasyon eğitimine ilişkin görüşleri. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 138-152.
- Denzin, N. K. & Lincoln, Y. S. (2008b). *The landscape of qualitative research*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Eraslan, L. & Çakıcı, D. (2011). Pedagojik formasyon programı öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(2), 427-438.
- Feiman-Nemser, S., Tamir, E. & Hammerness, K. (Eds.). (2014). *Inspiring teaching: Preparing teachers to succeed in mission-driven schools*. Cambridge, MA: Harvard Education Press.
- Forrester, M. A. & Sullivan, C. (2018). *Doing qualitative research in psychology: A practical guide*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Goe, L. & Stickler L. M. (2008). *Teacher quality and student achievement: making the most of recent research*. Washington: National Comprehensive Center for Teacher Quality.
- Guba, E. G. & Lincoln, Y. S. (1994). Competing paradigms in qualitative research. *Handbook of Qualitative Research*, 2(105), 163-194.
- Gürbüzürk, O. & Koç, A. (2016). Özel öğretim yöntemleri dersinin yürütülmesine ilişkin öğretim elemanı ve öğretmen adaylarının görüşleri. *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 6(12), 57-80.
- Kana, F. (2014). Argümantasyona dayalı dil öğrenme yaklaşımının Türkçe öğretmeni adaylarının özel öğretim yöntemleri dersine yönelik tutumlarına etkisi. *International Journal of Language Academy*, 2(1), 107-125.
- Kara-Ekemen, D., Atik, A. D. & Erkoç, F. (2017). Dokuzuncu sınıf "Biyolojik Çeşitlilik ve Korunması" konusunun istasyon tekniği kullanılarak öğretilmesi ve öğrencilerin uygulamadan memnuniyeti. *Adıyaman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 318-339.
- Kara, Ö. T. (2016). Pedagojik formasyon eğitimi alan Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni adaylarının "Özel Öğretim Yöntemleri" dersine ilişkin görüşleri. *Turkish Studies*, 11(19), 511-522.
- Karaçalı, A. (2004). Kerem Altun ile öğretmen yeterlikleri üzerine. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 5(58), 20-26.
- Karamustafaoğlu, O. & Aksoy, S. (2020). "Canlıların Sınıflandırılması" konusunda geliştirilen eğitimsel oyunla ilgili öğretmen görüşleri. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 90-109.
- Kılıç-Alpat, S., Özbayrak Azman, Ö. & Alpat, Ş. (2018). Spektroskopik analiz yöntemi uygulamalarında proje tabanlı öğrenme yaklaşımının kimya öğretmen adaylarının akademik başarılarına etkisi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8 (2), 214-240.
- Kiraz, Z. & Dursun, F. (2015). Pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adaylarının aldıkları eğitime ilişkin algıları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 11(3), 1008-1028.
- Klenke, K. (2016). *Qualitative research in the study of leadership*. Bingley: Emerald Group.
- Küçüköğlü, A., Köse, E., Taşgın, A., Yılmaz, B. Y. & Karademir, Ş. (2012). Mikro öğretim uygulamasının öğretim becerilerine etkisine ilişkin öğretmen aday görüşleri. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 19-32.

- MEB. (2017). *TEDP öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri*. http://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_12/11115355_YYRETMENLYK_MESLEYY_GENEL_YETERLYKLERY.pdf adresinden 28.10.2022 tarihinde erişilmiştir.
- MEB. (2018). *İlköğretim kurumları fen bilimleri dersi öğretim programı*. Ankara: T. C. Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Merriam, S. B. & Grenier, R. S. (2019). *Qualitative research in practice: Examples for discussion and analysis*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: an expanded sourcebook*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- MEB (2014). Öğretmenlik alanları, atama ve ders okutma esasları. *T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi*, 2014 (2678).
- Mishra, P. & Koehler, M. J. (2006). Technological pedagogical content knowledge: A framework for teacher knowledge. *Teachers College Record*, 108, 1017-1054.
- Niemi, H. (2002). Active learning - a cultural change needed in teacher education and schools. *Teaching and Teacher Education*, 18(7), 763-780.
- Önal, İ. (2008). *Özel öğretim yöntemleri II dersinde oluşturmacı öğretimin başarı, tutum, bilimsel süreç becerileri ve kalıcılığa etkisi*. Doktora tezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Öztürk-Akar, E. (2018). Pedagojik formasyon eğitimi sertifika programı ile ilgili öğrenci görüş ve beklentileri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(3), 1660-1677.
- Şahin, G. & Bulut, S. (2021). Örnek olaya dayalı öğretimin fen bilgisi öğretmen adaylarının çevre bilimi dersine yönelik akademik başarıları ve çevre sorunlarına yönelik farkındalıklarına etkisi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(3), 613-632.
- Sevim, S. (2013). Mikro-öğretim uygulamasının öğretmen adayları gözüyle değerlendirilmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (21), 303-313.
- Şeyhoğlu, A. & Duman, N. (2020). Özel öğretim yöntemleri dersine pedagojik formasyon eğitimi coğrafya bölümü öğrencileri açısından bakış. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 28(1), 442-455.
- Shulman L. S. (1986). Those who understand: Knowledge growth in teaching. *Educational Researcher* 15(2), 4-14.
- Sungur, S. (2014). *Harmanlanmış öğrenme temelli özel öğretim yöntemleri-II ve okul deneyimi derslerinin fen bilgisi öğretmen adaylarının teknolojik pedagojik alan bilgileri ve sınıf içi uygulamaları üzerine etkisi*. Yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Temel, C., Altınkök, M. & Kayışoğlu, N. B. (2016). Pedagojik formasyon eğitimi uygulamasının beden eğitimi öğretmenliğine yansımaları. *International Journal of Human Sciences*, 13(1), 1862-1872.
- TKB, (2017). *Müfredatta yenileme ve değişiklik çalışmalarımız üzerine*. https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_07/18160003_basin_aciklamasiprogram.pdf adresinden 20.10.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Uçgun, D. (2010). Özel öğretim yöntemleri dersinin Türkçe öğretmeni yetiştirme sürecine katkısı. *TÜBAR*, 17, 708-719.
- Yağcı, M. (2016). Pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adaylarının teknopedagojik eğitim yeterliliklerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24 (3), 1327-1342.
- Yavuz, M., Özkartal, T. & Yıldız, D. (2015). Uluslararası raporlarda öğretmen yeterlikleri ve öğretmen eğitimi. *SDU International Journal of Educational Studies*, 2(2), 60-71.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, K. & Yıldız, S. (2018). Türkiye yükseköğretim yeterlilikleri çerçevesinde pedagojik formasyon eğitimi öğrencilerinin yeterlilikleri. *Social Sciences Research Journal*, 7(2), 296-31.
- YÖK. (2018). *Öğretmen yetiştirme lisans programları*. https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/YeniOgretmenYetistirme-Lisans_Programlari/AA-Sunus_%20Onsoz_Uygulama_Yonergesi.pdf adresinden 20.10.2021 tarihinde erişilmiştir.